

یادی و مروری بر زندگی

دریاسالار فقید و نامدار ایران دکتر مهندس ابوالفتح اردلان

انسانی ارزشمند، امیری شرافتمند، و استادی دانشمند

در تاریخ ملت‌ها و جوامع بشری انسانها و شخصیت‌هایی را میتوان یافت که خدمت بسرزمین و کشورشان را انجام وظیفه بمعنی واقعی کلمه آن تلقی و آنرا نوعی بازپرداخت دیون خویش باجتماع میدانند. همان اجتماعی که آنان را در دامان خویش پرورانده و بسرحد کمال رسانیده است. اینان بدور از تظاهر، مبالغه یا هیاهو، خدمات و هدف‌های اجتماعی خود را تا پیروزی نهائی وبدون تبلیغات دنبال میکنند غالباً عمر ثمربخش خود را نیز بیپای آن میگذارند. اینکه منشاء خدمات ارزنده‌ای میباشند لذت میبرند و خود را تافته جدا بافته‌ای از دیگران نمیدانند. دریاسالار ابوالفتح اردلان نمونه چنین انسان وارسته و آگاهی در جامعه ما بود. شیفته و بیقرار ایران بود. براستی نامش در جریده پردوام عاشقان و خدمتگزاران ایرانزمین ثبت است و بیادگار خواهد ماند.

خبر درگذشت این رادمرد بزرگ نه تنها برای خویشان وی، بلکه برای همه دوستان دور و نزدیک و حتی آنهایی که فقط نامی از او شنیده بودند، غم‌انگیز بود. براستی او گرانیگاه و تکیه‌گاه دوستان بیشمارش بود و فقدان او به این زودیها فراموش نخواهد شد.

او انسانی بود به دور از ژاژخواهیهای خودخواهانه، بیزار از تکبر و غرور، بری از خشونت و بدبینی. مردی بود که هیچ مقام و منزلتی تسخیرش نمی‌کرد. در مقابل همکاران بی‌تکلف و به‌غایت مهربان و دلسوز بود. با هر کس آشنا می‌شد، صفات خوب و پسندیده او را کشف می‌کرد و ارج می‌نهاد. آراستگی، لطافت بیان و خوشرویی و شیرین‌گفتاری او هر ملاقات‌کننده‌ای را مجذوب می‌کرد و از او دوستی مفید و ارزشمند برای همه عمر می‌ساخت.

دوستان او از هر طیف و رگه اجتماع که بودند در محضر او یکسر از صفا و صمیمیت می‌گفتند و می‌شنیدند. رفتار و سلوک او را الگوی کارهای نیک خود می‌ساختند و به دوستی او افتخار می‌کردند.

ابوالفتح اردلان در سال ۱۳۰۸ خورشیدی هنگامی که پدرش والی استرآباد بود در شهرگران بدنیا آمد. او ششمین فرزند امان‌الله خان اردلان رجل خوشنام تاریخ معاصر ایران بود که در دوران شش پادشاه (از ناصرالدین شاه قاجار تا محمد رضاشاه پهلوی) عهده دار مشاغل اداری و سیاسی بسیاری در حکومتها و کابینه‌های مختلف بود.

امان الله خان در نخستین کابینه سردار سپه وزارت مالیه را بر عهده داشت و از بازیهای روزگار این که او آخرین نایب رئیس مجلس سنا قبل از تغییر رژیم در سال ۱۳۵۷ بود. در تاریخ یکصدساله اخیر ایران افراد ایل اردلان که اصالتاً از ناحیه کردستان ایران برخاسته اند با حکومت‌های مرکزی ایران همراه و در یکپارچگی اقوام ایرانی و استقلال کشور سهم بسزایی را بر عهده داشتند.

همیشه او امر و نواهی حکومت وقت را با تدبیر، دور اندیشی و درایت خویش در حداکثر ممکن تعدیل می کردند. اگر در شرایطی و مواقعی کنار گذاشته می شدند به خاطر صفات برجسته ای که داشتند پس از چندی مجدداً به همان شغل یا کار مشابهی در سازمانهای اداری و سیاسی کشور برگزیده می شدند. بسیار دور اندیش و از جار و جنجالها و فساد مالی بدور و عزت نفس خود را همیشه نگهدار بودند.

ابوالفتح اردلان تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را به تبعیت از مشاغل پدر در شهرهای مختلف ایران ادامه داد تا سرانجام در سال ۱۳۲۶ از دبیرستان البرز تهران در رشته ریاضی دیپلم گرفت و بلافاصله در دانشکده فنی دانشگاه تهران پذیرفته و مشغول تحصیل شد.

نیروی دریایی ایران به دست رضاشاه کبیر در سال ۱۳۱۱ خورشیدی تاسیس گردید. در سوم شهریور ۱۳۲۰ بر اثر حمله ناجوانمردانه متفقین و اشغال کشور توسط نیروهای بیگانه عملاً تعطیل گردید و تا سال ۱۳۲۸ در یک دوره فترت ۸ ساله از هر گونه استعداد نظامی و دفاعی ناتوان بود. ابوالفتح اردلان در زمانی که در سال دوم دانشکده فنی مشغول تحصیل بود جزو اولین گروه محصلین ایرانی برای بازسازی این نیرو برگزیده و عازم انگلستان شد. از این جا زندگی او و نیروی دریایی مدرن ایران با یکدیگر آمیخته، پیوسته و تفکیک ناپذیر گردید او ادامه تحصیل در دانشکده فنی را به خاطر عشق به نیروی دریایی رها کرد. در انگلستان در رشته مهندسی برق و الکترونیک لیسانس گرفت و پس از مراجعت برای خدمت به نیروی دریایی جنوب پیوست. در دوران خدمت در مشاغل مختلف علاوه بر اطلاعات فنی گسترده، هنر و استعداد ذاتی خاصی در مدیریت کارها و انتخاب نیروهای انسانی مفید داشت و از پرسنل و کادر موجود حداکثر بهره برداری را می کرد و قادر بود با همکاران خود از هر صنف و مسلکی بهترین روابط را برقرار کند. هر امتیازی را که سازمان تحت نظارت او کسب می کرد آن را به حساب همکاران و زیردستان خود می گذاشت. با اعتماد به نفسی که داشت از هرگونه تشویقی بی نیاز بود. ظرافتهای کاری و مدیریت خویش را با زبان ساده و بیدریغ به دیگران می آموخت. از این که زیردستی لیاقت جانشینی او را احراز کند استقبال می کرد و آن را به فال نیک می گرفت و همراهی اش می کرد. معتقد بود اگر رئیسی نخواهد و نتواند برای

خودش جانشینی تربیت کند طبعاً استحقاق و لیاقت مشاغل بالاتر را از خود سلب کرده است. در سال ۱۳۴۲ خورشیدی جهت ادامه تحصیل به امریکارفت و در U.S. Navy, Post Graduate School علاوه بر فوق لیسانس در رشته الکترونیک، در رشته ریاضیات لیسانس گرفت و به ایران بازگشت. او در خلال مشاغل مختلفی که داشت در دانشکده پلی تکنیک تهران تدریس می کرد و سهم عمده ای را در آموزش نسل جوان مملکت بعهده گرفت. مهندسین فارغ التحصیل پلی تکنیک تهران گروه ارزنده ای از دوستان او هستند که هم اکنون در داخل و خارج از ایران بکار مشغولند و تماس دائمی خود را با او حفظ می کردند. او همیشه از خبر موفقیت آنان مسرور می شد و با لذت خاصی از آن سخن می گفت

ابوالفتح اردلان مدارج ترقی خویش را حتی در قالب درجات زمان بندی شده نظامی بسرعت پیمود. او همواره مسؤلیت ها و مشاغلی بالاتر از درجه نظامی خویش را عهده دار می شد. در ۴۰ سالگی به معاونت فنی نیروی دریایی برگزیده شد و شغلی را که یک دریا سالار (سپهد) کار دیده و مطلع قبل از او انجام می داد بر عهده گرفت. بسیار مورد احترام و اعتماد فر مانده وقت نیروی دریایی زنده یاد دریابد فرج الله رسایی بود. دستورات و اوامر نادرست را در تمام طول زندگی از هیچ مقامی نمی پذیرفت و با استدلال و منطق با آن برخورد می کرد. دوستی دانا بود و این صفت برجسته موجب ایجاد روابط بسیار صمیمانه او با دریابد رسایی فر مانده نیروی دریایی شاهنشاهی گردید.

زنده یاد دریابد رسایی با همکاری بیدریغ اردلان، و گروه منتخبی از افسران تحصیل کرده و فداکار نیروی دریایی توانستند در کمتر از ۲۰ سال از تاسیس مجدد آن نیرو و تشکیلاتی را بنیان نهند که چند سال بعد از آنان در اولین هفته های جنگ ایران و عراق صحنه خلیج فارس را از لوث وجود نیروهای متجاوز عراقی پاک کرد و یکه تاز خلیج فارس شد.

درختی را که آنان کاشتند این بار ریشه اش در اعماق و بستر آبهای موج خلیج فارس پا گرفت و دیگر چون وقایع شهریور ۱۳۲۰ آسیب پذیر نبود و نگهبان شکست ناپذیر منافع ایران در دریای جنوب شد. استعداد، تحصیلات فنی و مدیریت اردلان چیزی نبود که از دیدگاه پادشاه ایران مخفی بماند و هنگامی که نیاز کشور به ایجاد یک مرکز و مجتمع صنایع الکترونیکی محسوس گردید بعنوان بنیانگذار خردمند و اولین رئیس این سازمان برگزیده شد و از سال ۱۳۵۲ در سمت جدید مشغول کار گردید.

این سازمان بظاهر تحت نظارت صنایع نظامی ایران بود ولی دیدگاه بسیار گسترده و طیف عظیمی از صنایع الکترونیکی، کامپیوتری و بانکهای اطلاعاتی علمی (Information Technology) را شامل می شد که هم اکنون شاهد کاربرد آن در همه شئون نظامی - اقتصادی و اجتماعی قرن ۲۱

در جوامع بشری هستیم. او در این سمت به درجه درياسالاری ترفيع يافت در حالی که لياقت او به این درجه محدود نبود. درياسالار ابوالفتح اردلان با عشق بی پایان خودبه عظمت ایران همه توان خویش را به کارگرفت و باگردآوری بیش از پنجهزار مهندس و متخصص این سازمان نوپا و حساس را بر طبق بهترین استانداردهای جهانی ایجاد کرد.

مرکز صنایع الکترونیکی و تاسیسات ارزشمند آن را در شهر شیراز بنا نهاد و با تمام وجود خویش به آن عشق می ورزید. آرزو داشت پس از مرگ در میان تاسیساتی که خود ایجاد کرده بود جای گیرد و به خاک سپرده شود. آرزویی که جامه عمل نپوشید. او در سرزمین بیگانه چشم از این جهان فرو بست. شاید در آینده ای نه چندان دور بنای یادبودی از این مرد بزرگ در جایگاه معبود او در صنایع الکترونیک شیراز بر جای نهند و بخشی از خدمات ارزنده او را ارج گذارند.

درياسالار اردلان ورزشکاری نیک سیرت بود و با اکثر قهرمانان میهنمان در هر سن و رتبه ای می جوشید و حشر و نشر داشت. در جوانی عضو تیم فوتبال باشگاه شاهین بود و تا سنین میانسالی به این ورزش ادامه می داد و پس از آن به ورزش اسکی و تنیس روی آورد.

او بنیانگذار و اولین رئیس فدراسیون قایقرانی و اسکی روی آب کشور بود. به همت او در دریاچه پشت سد کرج اولین باشگاه قایقرانی و اسکی روی آب تشکیل گردید و سپس به دریاچه های دیگر و سواحل شمالی ایران تعمیم یافت و به این طریق ورزشکاران کشورمان با این ورزش نوپا آشنا شدند.

درياسالار ابوالفتح اردلان پس از آن که ادامه خدمت در ایران از او سلب گردید به آمریکا آمد و به رغم همه اطلاعات، مدارج علمی و منزلتی که داشت، زندگی را در ویرجینیا از صفر شروع کرد و بعنوان یک مهندس ساده در شرکت Westinghouse مشغول کار شد. اراده استوار و روح بردبار او دستمایه زندگی آینده او بود. او نمونه بارزی از مردی و مردانگی و مفهوم تمام عیار این شعر بود:

گر به دولت بررسی مست نگردي مردی

گر به ذلت بررسی پست نگردي مردی

او هیچ گاه در زندگی به دنبال مال و منال نبود. زندگی او در کمال عزت نفس و به دور از تجملات می گشت. از او هیچ سرای زرنگاری باقی نماند ولی تاسیسات صنایع الکترونیکی ایران یادگار ارزنده ایست که بهمت او و گروه منتخبی از همکارانی را که او فراهم آورده بود بر جای ماند و نام نیکوی او ورد زبان انسانهای حق شناس باقی خواهد ماند

. با وجودی که بخش زیادی از وقت و انرژی او در آمریکا در راه تلاش معاش صرف می شد

آرام ننشست. تحصیلات خود را در دانشگاه جرج واشنگتن دنبال کرد و در سال ۱۹۹۳ از دانشگاه مذکور در رشته مدیریت صنعتی Ph.D. گرفت. آموزش شیرین ترین سرگرمی او بود.

دکتر مهندس ابوالفتح اردلان در دانشگاه مریلند و دانشگاه کاتولیک واشنگتن به تدریس مشغول شد شاگردانش شیفته او بودند. او تا چند هفته قبل از فوت دست از تدریس نکشید و با شاگردانش پیوسته تماس داشت و E-mail های آنان را باحوصله خاصی پاسخ می داد.

پایان زندگی این راد مرد همچون دوران زندگی او با عزت نفس و سربلندی بود. هنگامی که دریافت ادامه حیات او به طور طبیعی میسر نیست و کیفیت زندگی او مطلوب نخواهد بود از کمیت آن درگذشت و از سر درایت و قبول حقایق تلخ زندگی به خواست و اصرار خویش دستگامهای ادامه حیات را از خود جدا کرد. این آخرین گذرگاه زندگی را همچون گذشته هایش با سرافرازی و افتخار پشت سر گذاشت او در نیمه شب روز ۹ شهریور ۱۳۸۶ در سن ۷۸ سالگی با شجاعت و شهامت با زندگی بدرود گفت.

او معتقد بود در کنار هر مرد موفقی زنی ایستاده است و براستی همسر او در هر شرایطی و هر زمانی یار و یاور او بود و تا آخرین بارقه حیات پروانه وار به دور او می چرخید. او با آرامش کامل، همان طوری که شایسته آن بود در حالی که کسانش بدورش حلقه زده بودند به ابدیت و تاریخ ایران پیوست.

لحظه ای چند بر این چرخ کبود

نقطه ای بود و دگر هیچ نبود

یادش گرامی باد

مهندس حسین شاملو